

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in sobota, ter velja po pošti prejeman, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold., 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četristopne petiti-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

Opravištvo, na katero najse blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Kompromis na Hrvatskem.

Z isto veliko pozornostjo, s katero smo Slovenci gledali na ljuto politično borbo svojih hrvatskih bratov, motrilo je pri nas vse, kar politično misli, v zadnjih dnevih v Zagreb, kako se bodo dogovori narodne stranke z magjarsko končali in kaj bodo porodili. Da je „sporazum“ strank na ta način dosegel se, da so narodnjaki privolili verificirati nepostavne magjarske volitve, to je znano. Da se je vsled tega dogodil že prej obstoječ razdvoj v narodni stranki sami, ker so za dr. Makancem izstopili tudi narodni poslanci Turelli, dr. Posilović, Frkić, Sviličić, in Špun. Da je ta mala stranka, del narodne, stoji strogo na pravnem in na stališči narodne časti protestovala proti temu kompromisu, to smo zadnjič poročali, priobčivši ves govor dr. Makanca v originalu.

Ako se okolo ozremo in vprašamo: kak vtis je naredilo poročilo iz Zagreba o novo skovani slogi med dvema življema, katerih je eden domoljuben, slovansk ter naš moralični zaveznik, a drugi samopriden, koruptiven ter naš in vsega Slovanstva protivnik: res ne opazimo čistega veselja pri Slovencih in Slovanih, pač pa si roke manejo naši protivniki nemškutarji in Nemci. Ustavoverni listi prinašajo članke, v katerih naznaujajo, da je na Hrvatskem konec državopravne borbe, da je pretrgana vez, ki je spajala Hrvate s Slovenci, Čehi in federalisti. V tem smislu smo čitali obširen nam škodoželjen članek v stari „Pressi“. Magjari se te prikazni v Zagrebu tudi veselje in „Naplo“, glavni organ vladne ogerske stranke, piše Srbom, naj ne gledajo na Hrvatsko, ker tam je „pogodba“ narejena. Zares, tam kjer se kake reči protivniki veselje, nemamo povoda in uzroka mi veseliti se. Vprašanje je samo, da-li imajo naši ustavoverni in magjarski protivniki prav, da-li se ne motijo, ako računajo, da imajo hrvatsko narodno opozicijo že v žepu?

Kot od vseh strani neodvisni lahko izpovedamo naravnost, da so naše simpatije na strani stranke, kot katere govornik se je prvi dr. Makanec oglasil. To je menda čisto naravno, to mora biti pri Slovencih, ki se jugoslovanskega stališča morajo trdneje držati nego Hrvatje, in ker s „praktično“ politiko na drugo stran tudi ne bi ničesa več dosegli. Isto tako se preverjenja ne moremo iznebiti, da je baš Makančeva stranka stranka bodočnosti na Hrvatskem, da so takozmerjani „radikalci“ — most, po katerem pojde cela hrvatska narodna stranka v svojo dozdanjo trdno pozicijo nazaj, kadar se bode preverila, da Magjari in magjaroni zadane besede niso držali. Magjar v današnjem veku narodnosti ne more nikdar biti Hrvat prijatelj, zmirom ga bode hotel samo upotrebljevati in zatlačiti, dokler je Hrvat Slovan. Hrvat pa velike bodočnosti ne more imeti drugače kakor kot Slovan, kajti kadar mu slovanske sosedo v jugu in severu zatró, pride vrsta nanj. Makanec ima torej prav, če pravi: nobene ožje unije z Magjari, temuč unija najprej s Slovan v monarhiji in potem stoprv federalistična zveza z drugimi narodi.

Da-si pa simpatij do te mlajše narodne stranke Slovenci nečemo in ne moremo skrivati, vendar nam ni na kraj pameti ne sme priti, drugo narodno hrvatsko stranko izdaj-

stva dolžiti zaradi tega, da je izkazala se tako popustljiva, da je dala celo načelne koncesije. Da niti grajati narodne stranke ne moremo, in prav za prav je grajati odločno nij hotel niti Makanec, kajti v svojem govoru je rekel narodnjakom: „vi, koji se iz domoljubnoga motiva smatrate vezanimi“ itd. In v tej besedi je razlog iskati, da se je kompromis ustvarjal in stvoril — videzno na stroške narodne stranke.

Na Hrvatskem vladajo čudne razmere. Državopravne politične borbe, ki trajajo že dolgo let, razrovale so tla, da se domoljubu smili narod in zemlja, ko vidi rane, iz katerih sicer zdrav narod in lepa zemlja krvavi. V pravosodji, upravi, v šoli, v socialnem življenju, v obrtu in prometu, v narodnem gospodarstvu — povsod je silno potreba poštenih rok in domoljubnih moči, ki bi iztrebile napake in gnoj tu nanošen; povsod je treba reform, povsod zdravila in zdravejše krvi. Da bi to dosegli za zdaj, to smatrajo starši hrvatski rodoljubi kot prvo in edino podlogo za zidanje daljnega narodnega poslopja. V to svrhu morajo mnogo svojih želj žrtvovati, in kakor je videti to i hočejo. Po tem se ravna tudi parola, ki je v njih taboru dana; najprej ustvariti za deželo koristnih zakonov, najprej dobiti pošteno vladu, če prav nij vzeta iz parlamentarnih krogov.

Opravičeni smo tedaj upati, da se protivniki Slovanstva zastonj vesele, če kažejo na Hrvatsko in na tamošnjo novo slogo. Mi Slovani na Hrvatskem zaveznikov ne moremo izgubiti, narobe, narod se bode z reformami v šoli, uradu in narodnem gospodarstvu, in zakonodavstvu okrepil in naši zavezniki bodo enkrat vse močnejši stali na braniku jugoslovanske svobode nego so dozdej. In to posebno, ako dosežejo z revizijo občnih razmer, tudi celokupnost trojedne kraljevine, s pridruženjem vojne krajine in Dalmacije. V tem smislu bode hrvatski narod odobral kompromis — da ga v drugem smislu ne bi odobral, da bi si, videč ka so njegovi zastopniki slovanski in narodni zastavi izneverili se, brzo druge zaupne može izbral — to so dokazale zadnje in predzadnje volitve na Hrvatskem.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 2. julija. [Izv. dop.] Deželnega prvosednika tedaj v osebi grofa Aleksandra Auersperg-a imamo. Da je to imenovanje pri naših nemčurjih vzbudilo veliko radost, to se razume, kajti gospod grof Auersperg je privrženec slovenskemu narodu najbolj sovražne stranke. On je ud in zahaja vsaki večer v kazino, v tisto od družih gostov popolnoma separirano družbo, ki se „Gfretbrüder“ sami nazivajo in katerih posel je, v najbolj sirovem smislu napadati slovenski narod in njegove branitelje. Tam vodijo pruskega duha polni možje, kakor Jevnikar, Eisel, Stedry, Deschmann i. t. d. besedo. Program politični novega prvosednika je izrečen v „Deutsche Zeitung“, kateri list je njegov „leibjournal“. Da bode novi deželni prvosednik proti narodni stranki kolikor mogoče strogo in odločno postopal, zaradi tega od veselja skačejo ljubljanski nemčurji. Sedaj bode enkrat red, sedaj bodo že „prokleti farji“ in „Slobenarji“ videli, kričijo. Da se bode v istini strogo delalo, dokazuje tudi uvodni članek

v današnji „Laibacher Zeitung“, katerega je akoravno jako slabo, vendar z grofom Auerspergom porazumljen pisal urednik „Laibacher Zeitung“ gospod Müller, kajti on je bil prvi, ki se je v nedeljo novo imenovanemu deželnemu prvosedniku poklonil. Članek ta je bil pisan s tako nesramnostjo, kakor še prej v „Laibacher Zeitung“ nikdar v navadi nij bla, in v Ljubljani je občna nezadovoljnost čez njega. Toraj sedaj bode se aera bičev počela na Kranjskem. —

Ker je sedaj mesto deželnega glavarja prazno, se ugiba, kdo bode njegov prostor zasedel. Eni pravijo, da dr. Sawinschegg za to čast na Dunaji koledva, drugi celo dr. Razlaga vidijo kot glavarja (?). Eni pravijo, da bode grof Auersperg mandat kot poslanec velikega posestva položil, da bode baron Wurzbach za to mesto kandidiral in potem ako (kar nij dvomljivo) izvoljen, zopet za deželnega glavarja imenovan. Seveda švigajo zraven teh, imena navadnih kompetentov za to mesto, namreč dr. Kaltenecker, dr. Suppan in Dežmann. Kakor se v obče sliši, bode deželni glavar še le tik pred začetkom deželnega zbora imenovan, tako da imamo za kombinacijo mnogo prostega časa. Deželni odbor vod medčasno dr. Bleiweis.

Iz Gorenjskega, 2. julija. [Izv. dop.] (Gorenjska hranilnica.) Nij dolgo, kar je „Slovenski Narod“ v enem dopisu iz Kranja omenil, da ustanovljenje gorenjske hranilnice prav počasi napreduje, in da ako ne prevzame močna roka še potrebnega dela, utegne ta občno potreben in koristen zavod zaspiti. Iz gotovega vira se sliši, da naj večje zavire od strani vlade so zastran kavecije, ker začasni odbor nij vseh potrebnih prilog za dokaz hipotekarne varnosti kavecije svoje prošnjosti za končno potrjenje pravil priložil. Deželna vlada je že pri prvi vlogi pravil omenila, da začasni odbor lahko dobi regulativ za hranilnice od leta 1847 pri okrajnem glavarstvu v Kranju, in po tem naj se ravna. Začasni odbor je pri glavarstvu za omenjeni regulativ prosil, pa brez uspeha; reklo se mu je, da v arhivu glavarstva ga nij. To je največji vzrok, da nij začasni odbor in njegov pooblaščen odvetnik mogel vseh paragrafov od pike do pike po želji višjih birokratov deželne vlade, kateri so sami vodje ljubljanske hranilnice, dozdej dopolniti. Pred dvema mesecema je začasni predsednik odbora gosp. L. Jugovic sklical zbor ustanovnikov in jim predložil odgovor deželne vlade na zadnjo vlogo za potrjenje pravil in kavecije gorenjske hranilnice. Sklenilo se je, da začasni odbor in gospod odvetnik dr. Mencinger naj precej zahtevane priloge za dokaz hipotekarne gotovosti kavecije preskrbijo in tudi druge malenkosti v pravilih popravijo in potem z dokazom vložene kavecije še enkrat vlogo na ministerstvo naredijo. Zdaj ima g. dr. Mencinger dovršenje ustanovitve gorenjske hranilnice v rokah in od njega je odvisno, kedaj vloga za potrjenje pravil na ministerstvo odide.

Ker dozdej iz Postojne in Novega mesta, kjer so se odbori za vstanovitev hranilnic po izgledu na Gorenjskem lansko leto konstituirali, nij duha ni sluha, je občna želja izvesti, na kateri stopinji je osnovanje notranjske in dolenske občno potrebne hranilnice?

Iz Dolenskega 1. julija. [Izv. dop.] Tu železnica, tam železnica. Povsod železnice.

Železnice so na dnevnem redu. Da so one tudi v resnici koristne in obče potrebne, spozna predbro vsakteri, da ima samo male zdrave pameti. Tem dobrim napravam nasprotuje samo kak kratkovidnež ali sebičen krčmar, ki mu nij mar občni blagor ampak samo dobiček, katerega je primoran si iskati po drugi poti, kadar mu je mimo pihajoči hlapec odnesel goste, ktere je bil vajen skubsti. Toda tukaj nij gledati na posamesni, ampak vedno na občni blagor; in vsaka železniška črta se ima tako izpeljati, da je na korist celi deželi, vsem prebivalcem in ne samo enemu ali družemu delu. Žalibog, da se ta najvažniša reč pogosto prezira in tu večidel nadvlada in zmaga osebnost ali celo podkupljivost! Že o času, ko se je bila dovolila gorenjska železnica na Trbiž, se je govorilo tudi o neobhodno potrebni dolenjski železnici na Karlovec. Toda ta misel bila je pozabljena, a zopet jo jamejo spravljati na dan. Čuti je vendar le glas o dolenjski železnici. Preudarjali so že takrat, ali bi jo speljali ob Krki čez Žužemberk in Toplice, ali pa čez Višnjogoro, Trebno in Novomesto. Za slednjo črto se na vso moč potezajo Novomeščani in ravno te dni je prišla iz Novomesta deputacija do ljubljanskih prvakov, naj bi oni ono črto zagovarjali. Kak uspeh je dosegla ta deputacija in kako so jo zadovoljili prvaki, je dopisniku neznano. Oboji pa naj dobro preudarijo tako važno reč! Mi iz sreca privošimo železnico Novomeščanom, toda oni naj nje ne zahtevajo na škodo in račun družih! — Komur je le nekoliko znano Dolenjsko, bo moral pritrčiti, da bi bila velika krivica za skor dve tretjini prebivalcev, če bi držala železniška črta čez Višnjogoro, Trebno in Novomesto — skoraj tik posavske (južne) do ktere ondotni prebivalci že tako nimajo ravno dalječ — ker s tako železnico bi bilo vsem proti jugu in jugovzhodu Dolenjske bivajočim, tako malo pomagano kakor zdaj, ko nij nobene. Mimo tega se ta ob Krki ložje in z veliko manjšimi stroški izdelala in si lahko obeta obilnejšega prometa nego ona. Tukaj so fužine, ki že zdaj pri tako težavnim in dragim dovaževanju in odvaževanju dajejo dela nad 300 delavcem.

Reka Krka je že po natori taka, da jo skor nij najti pripravniše za napravo vsakojakih tovornic (fabrik), ki bi bile na korist celi deželi in bi dajale bližnjim prebivalcem obilno zaslužka. Razen tega bile bi dolenjske Toplice vse drugače obiskane, da je blizo železniška postaja. Imenovane reči in razširjeni gozdi kneza Auersperga bi dajale vedno obilega blaga za prevaževanje, ko ona stran ob Temenici vsega tega pogreša in kacih 50 teževlakov odpelje lahko vse, drugi pa bodo čez leto večji del le prazni drdrali. Vse navedene reči govore za železnico ob Krki, in kdor ima le še kolikaj lastnega prepričanja in vesti, mora njej pritrčiti. Zato gorko priporočamo to ljubljanskim prvakom in vsem, ki imajo in bodo imeli kaj govoriti v tako važnej reči. Zdaj se naj prav naredi, da ne bode prazno delo, ker kaj tacega se ne da popraviti, ko druga cesta. Vi Novomeščani pa, ki ostanete na strani te železnice, potrudite se, ka dobite stranske poteze od Toplice in Vidma, ktere bodo za vas ravno tako blagonosne ali pa še bolj kot zahtevana.

Žužemberčani, kteri mislite pravično in pošteno, prevdarite dobro vsestransko korist in napravite prošnjo za to naravnost do ministerstva. Zdromite se in ne poslušajte tistih, ki dobro reč ovirajo iz lastne dobičkarije.

Železnica bo za vas in vaše potomce krvna žila in dobiček večji kakor si ga morda mislite prvi hip. Toraj brez strahu in krepko na tolikanj koristno delo!

Iz Grada 1. junija. [Izv. dop.] Da bi vam poročal o „feuerwehrskem“ ropotu, ki je bil te praznike po Gradci? No ropot in krik je bil res tolik, da se je mirnim Gradčanom zdelo preveč. Prišlo je bilo okolo 2000 „feuerwehrcv“. Možate postavbe so bili oni iz Siska, Karlovec in Zagreba; tudi še Mariborci so bili med boljimi. Ali iz Nemškega je bila taka pritlikovina prišla,

da gotovo nijso bratje tacih ljudi francoskih zmag krivi. Pruskih zastav je bilo mnogo. V dominikanski kasarni, kjer je bila očitna vaja je vihrala velikanska novo-pruska zastava, a daleč proč ena majhna skrita — avstrijska. Pod senco te pruske zastave sem opazil v bližini c. k. namestnika g. Kubecka. — Sicer so govorniki tlačili v svoje govore nemški poklic in nemške zmage in nemški duh, da je bilo dovolj za tiste, ki ne verujejo, ka tiči za dobrodejnim imenom — politika. Kaj so Hrvatje rekli — ne vem. Kričalo se jim je „živio“ ali en govornik jim je naravnost rekel, da velja živio samo tistim Slovanom, ki z njimi (ustavovernimi Nemci) čutijo. To je gotovo, da je bilo med došlimi več tacih elementov, ki nijso za prusovstvo. Zato so ti vzdrževali nekoliko mednarodnega značaja. Vendar kričeči se nijso mogli zdržati.

Še nekaj o lojalnosti. Nemci nas Slovane vedno denuncirajo, da smo „reichsfeindlich“ itd. Kako pa so oni lojalni? Na takoimenovani „Kettenbrücke“ so videli moji tovariši napis: „Heil Franz Josef! Heil Elisabeth“. A drug dan teh napisov nij bilo več. Nemško — nacionalni možje so bili oni napis čez noč zalepili in svoje „F. F. F. F.“ gori pripopali. Ko bi Slovanje kaj tacega storili! Vse ustavoverstvo bi upilo po policajih in vešalih za velikoizdajalec.

Iz Zagreba 2. jul. [Izv. dop.] Dosedanje razmerje med narodno in magjaronsko stranko, ki se je kompromis in celo že fuzija imenovalo, razpihalo se je na novo do razbeljenosti. Prepir med njima dela vprašanje: ali naj se najprej na kr. reškript z adreso odgovori, ali naj se najprej poslanci za vkupni peštanski zbor volijo? Narodnjaki hočejo najprej adreso, magjaroni pa najprej volitve in to je, kar je vojsko med njima dvema na novo vžgalo. To prepirno vprašanje je tudi krivo, da denes že četrti dan spet javne saborske sednice nij. Magjaroni pozivajo se v obraziloženju svoje tirjatve na to, da je volitev ablegator v skupni peštanski zbor pred vsem drugim v kr. reškript naglašena; narodnjaki pa na to, da je kr. reškript v svojej celoti stareji in važnej, nego poedine v njem izražene želje, ter da že pristojnost, uljudnost in stara parlamentarna navada tirjajo, da sabor pred vsem drugim na kr. pismo z adreso odgovori. — Magjaroni dobro vedo, da hočejo narodnjaki v adresi željo izreči, naj se nagodba leta 1868. revidira. V to tirjatev bi magjaroni sicer vsled zadane svoje besede (kompromisa) privoljiti morali, pa oni ido očitvidno na ogoljufanje narodne stranke, in zato delajo ne samo na to, da se adresa preloži, ampak, da do nje niti ne bi prišlo! — Virilem, ki so samo za sodelovanje pri volitvi poslancev za peštanski skupni zbor sem komandirani, začelo je zagrebško življenje presedati, po kavarnah okoli zevajo, ter zijale in dolgi čas prodavajo. Siromaki! Vidi se jim, kako bi radi prej ko preje in brže ko brže Zagreb zapustili. Pa — pred volitvijo ne smejo, kajti potemšna narodna saborska večina bi utegnila, ne mara, same narodnjake izbrati in v Pešto poslati. Kar pa nobeden ne razume, je to, da magjaroni (v večini s pomočjo virilcev) se ne upajo narodnjake v javnej saborskej sednici majorizovati! S tem bi se lahko vsa prepirna vprašanja kakor z mečem presekala. Pa magjaroni se ne upajo. Zakaj nek ne?

Če se bo narodna stranka odsehmal krepko držala, more svoj greh, storjen z dosedanjo popustljivostjo, še popraviti. Narod to od nje pričakuje.

Med narodno in magjaronsko stranko začele so, kakor okoli dveh planetov repatice krožiti, ki so denes sicer še amorfa telesa, ki pa vidno v sebi klicoo novih strankarskih stvaritev nosijo! Pod vodstvom Makanca in Brliča stvoril se je nov klub, ki denes že do 20 poslancev šteje. V ta klub, ki ima svobodno roko in prosti vid na vse strani, polagali bodemo v prihodnje vse naše nadeje.

Strosmajerja že več dni uij v Zagrebu. Kam je ta mož zginil v tem za nas tako osodepolnem času?

Iz Dunaja, 2. julija. [Izv. dop.] V logu ustavoverstva piše sapa in majejo se visoki vrhovi. Govori se, da bode Stremayr odstopil, ker je glede svojih dogovorov s škofi tako daleč prišel, da nazaj ne more, naprej pa mu njegova lastna stranka ne pusti. Za to ga napadajo tukajšnji časopisi vsak dan. Če človek bere zdaj dunajski „Tagblatt“ in liste enake vrste, menil bi včas, da ima federalistično glasilo v rokah, tako so začeli pesimistično pisati pro ti ministerstvu in vladi.

Sicer pa bode ta „naša“ vlada na krmilu ostala dokler se je ne bodo Magjari, ki so jo nam postavili, naveličali. Tedaj je zmaga Deakoveev na Ogorskem v tem obziru škodljiva tudi za nas, ker podolžuje stanje, v katero nas je nerazum avstrijskega državnega poziva pehnil.

Zarad odstavljenja dr. Wurzbacha in imenovanja grofa Aleksandra Auersperga za kranjskega deželnega predsednika je prinesla „N. Fr. Presse“ članek, v katerem sicer izreka, da je zadovoljna z odstavljenjem Wurzbacha, pa da je Wurzbach dobil baronstvo, tega Ungerjev organ ministru Lasserju ne more odpustiti. „Z imenovanjem grofa Aleksandra Auersperga, ki je pri zmerni večini obeh narodnosti v visokih časteh (!) — tako modruje borzni list — je storjen prvi korak za napravo normalnega stanja v vojvodini, ali s priznanjem izrečenim gospodu Wurzbachu za „zvestobo in udanostjo storjene dobre usluge“, ktere so bile vendar samo Hohenwartovemu ministerstvu storjene, je odlomljena ostrina moralnega učinka osebnostne premembe na prebivalstvo in uradnike.“ To piše „N. Fr. Presse“ o odlikovanju Wurzbacha. Ob enem s premembo v osobi kranjskega deželnega predsednika, bil je prestavljen dosedanji cesarski namestnik v Dolnji Avstriji baron Weber za namestnika na Moravsko, od kodar je premeščen namestnik grof Thun v službo deželnega predsednika v Saleburgu. Ta dva moža baron Weber in grof Thun sta tudi tako nesrečna, da sta služila pod Hohenwartom, kakor tudi iz Koroškega v Trst prestavljeni baron Ceschi a Santa Croce. Baron Weber, pravi „N. Fr. Presse“, je pod Hohenwartom vse liberalno preganjal in pod Auerspergom še nij nič liberalnega storil. Grof Thun je „preslab“ in baron Ceschi nema ne ene zasluge za „temeljne postavbe.“ Odlikovani pa so bili vsi. Wurzbach postane baron, Weber tajni svetovalec, Thun dobi red železne krone prvega razreda. In tako se jezi ščuvarsko glasilo ministra Ungerja dalje in na koncu „skrbi“, da bode minister Lasser na Stremayrove pote zašel. Mislim, da nema federalistična stranka prav nobenega razloga braniti ali hvaliti Wurzbache, Weberje in Thune; pa eno nas uči minister Unger po svojem organu, namreč da si on želi samo take ljudi v visokih uradniških službah, ki poznajo samo Andrassyjev betyarski recept za kročenje opozicije: „oves in bič“. „N. Fr. Presse“ nam tu pove, da njej so samo taki namestniki po volji, katerim „namen vsako sredstvo posvečuje“, ki z brutalnim preziranjem narodnih posebnosti žalijo pisane postavbe, zatirajo prosto besedo in pismo à la Koller, dajejo mirne prebivalce zapirati, ako se upro draženju nemškutarskih druhal à la Aleksander Auersperg, ki kupujejo glasove za vladne kandidate à la Rotky, katerim z eno besedo nij nič sveto, ko tlačenje narodov in pospeševanje gospodstva samogolne klike borzijancev in njih lakajev, kar pa seveda „N. Fr. Presse“ imenuje „zvestobo postavam“. Čudno se nam to seveda ne zdi več, saj ves misleč in še nekoliko moralčne zavesti imajoč svet korupcijo in spridenost denes vladajoče stranke pozna. Tudi smo pri veterijaškem listu ščuvarske stranke vajeni največjega protislovja in za to se nam ne more novo zdeti, ako denes isti list baroniziranje in podeljevanje redov graja, ki je ob času ko je Rotky Leopoldov red dobil, rekel, da se taki dogodki javno soditi ne smejo, ker so „osebni čin cesarjev“. Pač jasno se vidi, da list, ki bi rad Jezuite pojužinal, pridno sledi onim menihom podtaknenemu načelu: „Namen posvečuje sredstvo“.

Pustimo organ politične korupcije! Pomenljivo in zadnjih njegovih izjav je samo še to, da utegne kranjski deželni zbor kmalu razpuščen biti. Da je zadnjič narodna stranka zmagala pri volitvah, temu je bil, po mnenju ministrskega lista, Wurzbach kriv. Sedaj je on odpravljen in od Aleksandra Auersperga upa ministerstvo kranjsko deželno zastopstvo narodnjakom vzeti iz rok. Zato pozor! Že zdaj vsak na svoje mesto! Kmalu bode narod zopet na volišče poklican, pripravljati se je na boj in po njem na zmago in pokazati treba ministerstvu, da od osebe dež. predsednika nij odvisna večina deželnega zbora. Divide et impera, to je geslo sedanjega ministerstva. Zdaj ko je češki deželni zbor Čehom iz rok iztrgalo, Moravane vrglo, zdaj hoče tudi Kranjce! Zato bode treba vse moči napeti tem bolj, ker vemo, kaka sredstva rabí sedanje ministerstvo, kadar gre za večino v kakem zboru, vide Češko! Torej združenje, sloga in — delo!

Politični razgled.

Razen Kranjske so dobile še druge dežele nove cesarske namestnike. Grof Sigmond Thun-Hohenstein je prestavljen iz Moravskega za namestnika v Salzburg in je dobil red železne krone prvega razreda; baron Weber, do sedaj namestnik v Dolnji Avstriji, je postal namestnik na Moravskem; baron Conrad v. Eybesfeld, poprej namestnik na Kranjskem in zadnjič v Gornji Avstriji, je imenovan za cesarskega namestnika v Dolnji Avstriji (na Dunaji); obenem z Auerspergom je bil imenovan dosedanji namestnik na Koroškem baron Ceschi a Santa Croce za namestnika v Trstu in Primorji. Razen imenovanja Auerspergove ganij nobena teh prememb v osebah namestnikov ustavovercem po volji. (Primeri dopis iz Dunaja.)

Za ministra Stremayra že iščejo naslednika. Govori se o profesorju na juridični fakulteti dunajskega vseučilišča Wahlbergu.

„Wiener Zeitung“ razgláša več cesarskih naredeb, ki se tičejo razvojničnega vojaške granice in vrejujejo pravosodstvo in druge stroke civilne uredbe.

Iz Hrvatskega poročajo zadnje vesti, da so se stranke pogodile tako, da se bode vršila adresna debata pred volitvami v ogerski zbor, da pa je narodna stranka privolila v volitev delegacije za peštanski zbor precej po adresni debati.

Za ogerski državni zbor je levica zadnje dni nekoliko poprej izgubljenih poslanskih sedežev zopet si priborila. Napovedujejo pa že organi levice škandale v zboru podobne onim na koncu prejšnje legislativne perijode. Z interpelacijami in prošnjami za kasiranje volitev hočejo levičnjaki popolnem nemogoče storiti redno delovanje državnega zbora. Vladna ali Deákova stranka seveda pripravlja nasprotno naredbe in hoče volitve v posebni komisiji, ne pa v polnem zboru verificirati dati. Vsekako pa imamo pričakovati prav betyarsk parlament.

Na Ogerskem je dozdej voljenih 199 Deákovec in 132 privržencev drugih strank, med zadnjimi je 121 levičnjakov z narodnjaki vred. Voljen je tudi Ludvik Košut. Volilo še bode 78 okrajev, kateri so dosedaj imeli v zboru 54 Deákovec in 54 opozicijonalcev. Pri volitvah se Magjari vrlo tepo in ubijajo. Vsak dan prinese poročila, da je tu ali tam toliko in toliko volilcev bilo ranjenih ali ubitih. Extra Hungariam non est vita!

Mnogo se je zadnje dni pisalo o imenovanju generala Krizmaniča (hrvata) za poveljnika trdnjave Petrovaradin. Krizmanič je eden izmed onih treh generalov (Benedek, Henikstein in Krizmanič), ki so bili zaradi bitve pri Kraljevem Gradu l. 1866 v vojaško kazensko preiskavo dejani, katera pa se je na ukaz cesarjev ustavila. Začeli so se iskati politični razlogi Krizmaničevega imeno-

vanja in federalistični listi pravijo, da je cesar Krizmaniča za to v Petrovaradin postavil, da bode imel v trdnjavi, ki utegne kmalu važna postati, zvestega služabnika.

V francoskem narodnem zboru je minister zunanjih zadev de Rémusat poročal o skleneni pogodbi z Nemčijo zaradi odpravljenja nemških posadek na Francoskem. Dva departementa bosta že pred pomladjo 1873 od nemške vojske prosta, začetkom leta 1874 pa pravi minister, da bode plačana tretja milijarda in tako dežela popolnem oproščena.

V Belgiji so bile zadnje dni občinske volitve in poroča se, da so liberalci pri njih zmagali nad katoliško stranko.

V Španiji, kjer je radikalna Zorillova stranka vladno krmilo v roke vzela, je narodna skupščina (kortes) razpuščena in nove volitve bodo avgusta meseca. Nova vlada obeta različne liberalne reforme izvesti. Republikanci jo podpirajo. Misli se, da kmalu pade tudi ta vlada, da bode moral kralj Amadeo kopita pobrati in španjski prestol prazen pustiti.

Razne stvari.

* (Narodni jezik v vojski.) Naši ustavoverci bi radi vsako državno ustanovo za pomenčevanje rabili. Tako je tudi „N. fr. Presse“ že pisala, da bodo novi kadri za deželno brambo in nadvojvoda Rajner, ki je namesto nadvojvoda Wilhelma za višjega poveljnika deželne brambe imenovan, pospeševali ideje ustavovernih tlačiteljev narodnosti. „Politik“ na to odgovarja: Upamo, da bode višje poveljništvo deželne brambe v militarični morali tako imenični strateški moment narodnosti barem v istej meri gojilo, kakor se to godi v stoječi vojski. Ako je že komandiranje nemško, mora se vendar v bataljonih deželne brambe nepopačeno ohraniti narodni jezik v ustnem občeivanju in skrbljiv ozir na narodno zavest.

* (Iz Postojne) se poroča, da je 27. m. m. po vaseh okolo Postojne toča vse pobila in da nij upati nobene žetve.

* (Krajska komisija za konjerejo) bode v tem mesecu zopet nekoliko pingavskih žrebcev v rejo dala in sicer v okraje Kamnik, Radolice in Kranj. Posestniki iz imenovanih okrajev, ki bi bili volje kakega žrebca v rejo vzeti, naj svoje prošnje vsaj do 15. t. m. dotični okrajni oblasti izročijo.

* (V Motniku) na Kranjskem je bil na dan sv. Petra in Pavla poročen 62leten vdovec z 22letno nevesto. „Vdovec je za devet fantov.“

* (V Polskavi) blizu slovenske Bistrice so se zadnje nedeljo fantje iz dveh nasprotnih vasi stekli in enega izmed sebe ubili.

* (Službe.) Pri okrajni sodnji v Ribnici je izpraznena služba adjunkta (900 gl.); prošnje do 15. julija predsedništvu okrožne sodnje v Rudolfovem, znanje slovenskega in nemškega jezika potrebno. — Na gimnaziji v Rudolfovem je vnovič razpisana služba profesorja za nemščino in filozofično propedeutiko; prošnje do 20. julija.

* (Absolvirani gimnazijalci) se sprejemajo od leta 1872/3 naprej brez predskušnje v 3. razred učiteljskega pripravnišča v Ljubljani in dobijo, ako so nepremožni, državno štipendijo v znesku 100 gl.

* (Mariborska eskomptna banka.) Pod tem naslovom se je v Mariboru ustanovilo delniško društvo, ki bode se pečalo z navadnimi banknimi opravili. Ta nova banka je že potrjena.

* (Kako se slavi mrtev branitelj naroda.) Ko so minoli teden mrtvo truplo grofa Hanuša Kolovrata pripeljali do mesta Rihnova, kjer sedaj počiva vrli mož v rodbinski raki, so meščanje iz Rihnova konje iz žalostilnega voza izpregli in sami potem voz do kapele v grofovskem gradu peljali. V vseh mestih, skoz katera so mr-

liča peljali, se je mnogoštevilna množica sprevedu pridružila in pred Rihnovom je bil žalostilen slavolok postavljen.

* (Za sodnike.) Piše se, da bodo pri najvišjem sodišču na Dunaji vsi uradniki, ki že nad 40 let služijo, v pokojni stan dejani. S tem bi se skoro dve tretjini služeb pri najvišjem sodišču izpraznilo, kar bi imelo za nasledek večje avansiranje sodnikov.

* (Avstrija in srbski časopisi.) Oficijozni list srbske vlade „Jedinstvo“ se vsled prepovedi naše vlade ne sme več pošiljati po pošti v Avstrijo. „Jedinstvo“ je včasih precej ostro sodilo avstroogersko politiko in nedavno je pisalo, da Avstrija hoče zadrževati razvitek narodov na vzhodu, da bode zato treba orijentalno vprašanje na avstrijskih tleh rešiti.

* (Papež in sultan.) Poroča se, da je dal turski sultan narediti krasno sobno opravo, vso v zlatu in svili, katero je namenil pokloniti papežu v dar.

* (Strike.) 1. t. m. so v Trstu pometalci ulice nehali delati, ker jim mestna oblast plače nij hotela povišati.

* (Tri Poklukarjeve štipendije) za kranjske učence katerih si bodi šol so izpraznene od začetka poletnega semestra (dve po 20 gl. 50 kr., ena 44 gl. 10 kr.) Prošnje do 20. t. m.

* („Materijalni interesi“) češkega naroda so v zadnjih dneh stalen članek praških vladnih listov, kateri bi radi dokazali, da je samo in edino „ustava“ vzrok dobrega materijalnega stanja Čehov. „Politik“ k temu pravi: „Češki narod se ima za dobro materijalno stanje edino in samo zahvaliti cesarju Francu Jožefu, ki je iz samovlastnega nagiba z oktobersko diplomo, ki je bila o svojem času kot neopozivljiva državna postava izdana, popustil absolutno vladanje, poklical narode k sovladanju in jim nazaj dal naravi in pravici primerno svobodo gibanja. Vladni list trdi da smo se zaradi ustave tako visoko povzdignili na materijalnem polji; toda ne zaradi ustave nego **kljub ustavi** je češki narod postal to, kar je. Vladni list vpraša, kaj so češki voditelji delali tedaj ko so nemški državni poslanci banke ustanavljali, železnice stavili in koncesionirali. Odgovor je legek: Ustanavljali so društva, vzbujali so narod k duševnemu življenju, učili so ga samim svojim močem zaupati in upirati se tuji denarni sili. Med tem ko so državni poslanci s a m o i z d o b i č k a r s t v a železnični in bankni matadorji postali, bili so češki voditelji zadovoljni z brezplačnimi službami upravnih odbornikov, s službami dragih načelnikov in odbornikov. In državni poslanci nijso železnice stavili iz ljubezni do češkega naroda, nego ker so vedeli, da je stanje češke industrije in trgovstva tako, da bodo železnice mnogo nesle.“

* (Mednarodni kongres za ječarstvo) se je večeraj zbral v Londonu, Namen tega kongresa je posvetovati se o načinu, kako bi naj bile vredjene ječe, da bi izpolnovalje svoj namen, hudo delnika ne samo kaznovati, nego tudi poboljšati. Kongres si stavi nalogo sestaviti temeljna načela vsega kaznovalstva in storiti sklepe, ktere bode priporočil vladam. Povod temu kongresu je izšel iz severne Amerike, kjer so l. 1870 nekateri ječarji imeli skupščino v Cincinnatiju. H kongresu so povabljeni učitelji kazenskega prava in drugi strokovnjaki, med njimi iz Avstrije: pravosodni minister dr. Glaser, rektor dr. Hye, dr. Herbst, predsednik višje sodnje Waser, profesorji dr. Wahlberg, dr. Merkel in dr. Ullman, sodnijski svetovalci Liszt, Keller, Auffenberg in Auguste, vodja kaznovalnice v Gradu Miglitz in duhoven ljubljanske kaznovalnice Heidrich.

* (Ženski kongres.) Pod vodstvom neke Amerikanke, gospe Howe, se ima zbrati v Londonu kongres žensk, ki bode preudarjal, kako bi se dal ohraniti večni mir med narodi. Bella matribus detestata!

